

YEREL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ EYLEM PLANLARI İLE İL İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KOORDİNASYON KURULLARI HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı; Türkiye'nin net sıfır emisyon hedefi, ulusal katkı beyanı ve ilgili planlama araçları dikkate alınarak, iklim değişikliğine uyum sağlanması ve sera gazı emisyonlarının azaltımı amacıyla il ölçeğinde hazırlanacak yerel iklim değişikliği eylem planlarına ilişkin ilkeler, idari ve teknik usul ve esaslar ile il iklim değişikliği koordinasyon kurullarının çalışma usul ve esaslarının belirlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik; yerel iklim değişikliği eylem planlarının hazırlanması, karara bağlanması, uygulanması, izlenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanmasına ilişkin genel ilkeler ile ilgili kurum ve kuruluşların görev, yetki ve sorumluluklarıyla il iklim değişikliği koordinasyon kurullarının çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik, 2/7/2025 tarihli ve 7552 sayılı İklim Kanununun 7 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Adil geçiş: İklim değişikliğiyle mücadelede ve yeşil büyüme sürecinde; çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler gibi süreçten en fazla etkilenebilecek kişiler öncelikli olmak üzere herkesi kapsayacak, istihdam sürecinin uygun tedbirler alınarak yönetildiği ve yeni istihdam alanlarının oluşturulduğu, ekonomik, çevresel ve sosyal kazanımların en üst düzeyde tutulduğu politika ve uygulamaları,
- b) Bakanlık: Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığını,
- c) Başkanlık: İklim Değişikliği Başkanlığını,
- ç) E-YİDEP: YİDEP'lere ilişkin verinin yüklendiği çevrim içi sistemi,
- d) İklim değişikliğine uyum: İklim değişikliğinin mevcut veya olası olumsuz etkilerini önlemeye, muhtemel zararları en aza indirmeye ya da ortaya çıkabilecek fırsatlardan yararlanmaya yönelik süreci,
- e) İklim Portal: İklim değişikliği alanında kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve bireyler tarafından gerçekleştirilen çalışmalara ait veri, bilgi, belgelerin tek bir kaynakta toplanarak paydaşların erişimine açıldığı, E-YİDEP dâhil izleme sistemlerini ve karar destek araçlarını içeren çevrim içi portalı,
- f) İklim risk değerlendirmesi: İklim değişikliğinin mevcut etkileri ile gelecekteki olası etkilerinin insanlar, ekosistemler ve türler, sosyal ve kültürel varlıklar ile ekonomik sektörler üzerindeki sonuçlarını belirlemek amacıyla yapılan değerlendirmeyi,
- g) İl İDKK: İl İklim Değişikliği Koordinasyon Kurulunu,
- ğ) İl sera gazı envanteri: İl düzeyinde; insan faaliyetleri kaynaklı sera gazı emisyonları ile yutak alanlardaki değişimleri karbondioksit eşdeğeri cinsinden ifade eden, yıllık olarak hazırlanan ve hesaplama detayları ile kapsamı teknik kılavuzla belirlenen envanteri,
- h) Karar destek araçları: Yerel düzeyde iklim değişikliğine uyum ve sera gazı emisyonlarının azaltımı eylemlerinin belirlenmesi, uygulanması ve/veya izlenmesi/değerlendirmesine yönelik karar vericileri desteklemek amacıyla oluşturulan uygulamaları,
- ı) Planlama araçları: Kurum ve kuruluşlarca hazırlanan ve iklim değişikliği ile mücadeleye doğrudan ya da dolaylı olarak katkı sağlayan plan, program, strateji, eylem planı ve sair politika belgelerini,
- i) Sera gazı emisyonlarının azaltımı: Sera gazı emisyonlarının azaltılması ile yutak alanların korunması, artırılması ve iyileştirilmesi faaliyetlerini,

j) Sera gazı emisyonu: Kızıl ötesi radyasyon emen ve yeniden salan, hem tabii ve hem de beşeri kaynaklı olabilen karbondioksit, metan, diazotoksit ve hidroflorokarbonlar, perflorokarbonlar, kükürt hekzaflorür gazlarının ve gaz benzeri diğer atmosfer bileşenlerin salımını,

k) Tehlike haritaları: İklim değişikliğiyle ilişkili olarak günümüzde veya gelecekte ortaya çıkabilecek aşırı hava ve iklim olaylarını gösteren haritaları,

l) Teknik kılavuz: YİDEP'lerin hazırlanmasına, uygulanmasına, izlenmesine ve değerlendirilmesine ilişkin usul ve esasları içeren ve Başkanlığın resmî internet sitesinde yayımlanan kılavuzu,

m) YİDEP: Yerel iklim değişikliği eylem planını, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yerel İklim Değişikliği Eylem Planlarına İlişkin Hükümler

Genel hükümler

MADDE 5- (1) YİDEP, her ilde, il sınırları dâhilinde bütüncül olarak iklim değişikliğine uyum ve sera gazı emisyonlarının azaltımı amacıyla katılımcı, bilimsel ve adil geçiş gereklilikleri gözetilerek hazırlanır.

(2) YİDEP'in hazırlanmasında; ulusal, bölgesel ve il ölçeğindeki ilgili planlama araçları, il ve ilçelerde hazırlanmış olan iklim değişikliğiyle ilişkili iklim risk değerlendirmeleri ve tehlike haritaları dikkate alınır.

(3) YİDEP'lerin hazırlanmasına, uygulanmasına, izlenmesine, değerlendirilmesine ve raporlanmasına ilişkin usul ve esaslar Başkanlık tarafından teknik kılavuzla belirlenir.

Yerel iklim değişikliği eylem planlarının içeriği

MADDE 6- (1) YİDEP;

a) İlin coğrafi, ekolojik, demografik, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısına, iklim özelliklerine ve iklimle ilişkili kayıp ve zararlarına ilişkin verileri,

b) İlin iklim risk değerlendirmesini, bu doğrultuda belirlenen uyum hedeflerini ve bu hedeflere ulaşmaya yönelik eylemleri,

c) İl sera gazı envanterini, sera gazı emisyonlarının azaltım hedefini ve bu hedefe ulaşmaya yönelik eylemleri,

ç) Belirlenen eylemlerin sorumlu kurum/kuruluşlarını, uygulama dönemini, izleme göstergelerini, bütçesini ve olası finansman kaynaklarını, içerir.

Yerel iklim değişikliği eylem planlarının hazırlanması ve karara bağlanması

MADDE 7- (1) YİDEP valinin koordinasyonunda; büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi tarafından birlikte, ilgili kurum ve kuruluşların katılımıyla hazırlanır veya hazırlatılır.

(2) Taslak YİDEP; uygulama döneminden önceki yılın 1 Ekim tarihine kadar İl İDKK'ye sunulur ve sunulma tarihinden itibaren 1 ay içerisinde İl İDKK tarafından karara bağlanır. Bu süre, İl İDKK tarafından aynı yılın 31 Aralık tarihine kadar gerekli revizyonların yapılması amacıyla uzatılabilir.

(3) Karara bağlanan YİDEP teknik kılavuza göre E-YİDEP'e girilir ve kamuoyu ile paylaşılmak üzere İklim Portal'a yüklenir.

(4) YİDEP her beş yılda bir güncellenir. YİDEP güncellenirken bir önceki YİDEP'e ilişkin değerlendirme ve tavsiyeler dikkate alınır ve aynı usulle hazırlanarak karara bağlanır.

Yerel iklim değişikliği eylem planlarının uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi

MADDE 8- (1) YİDEP kapsamındaki eylemler öngörülen süreler dâhilinde uygulanması amacıyla sorumlu kurum ve kuruluşlara bildirilir.

(2) Büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi, diğer illerde il belediyesi tarafından YİDEP'in uygulama dönemleri içerisinde;

a) Her yıl iklim risk değerlendirmesine ilişkin bir önceki yıla ait veriler ve bilgiler teknik kılavuza göre toplanarak 30 Haziran tarihine kadar E-YİDEP'e girilir veya girilmesi sağlanır. Veri ve bilgiyi üreten ilgili kurum/kuruluşların gerekçeleri ile talep etmesi halinde bu süre uzatılabilir.

b) Her yıl iki önceki yılın il sera gazı envanteri teknik kılavuza göre hazırlanır ve 30 Haziran tarihine kadar E-YİDEP'e girilir. Veri ve bilgiyi üreten ilgili kurum/kuruluşların gerekçeleri ile talep etmesi halinde bu süre uzatılabilir.

c) Her yıl YİDEP'in bir önceki yıl uygulanmasına ilişkin izleme teknik kılavuza göre yapılarak eylemlerin gerçekleşme durumu ve buna ilişkin izleme sonuçları 30 Haziran tarihine kadar E-YİDEP'e girilir.

(3) İzleme sonuçları İl İDKK tarafından yapılacak toplantıda değerlendirilir ve değerlendirme raporu 31 Ekim tarihine kadar E-YİDEP'e girilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Görev, Yetki ve Sorumluluklar

Başkanlığın görev ve yetkileri

MADDE 9- (1) Başkanlık;

- a) Bu Yönetmelik uyarınca yayımlanacak teknik kılavuzu hazırlar ve günceller.
- b) Teknik kılavuzu Başkanlık resmî internet sitesinde yayımlar.
- c) İklim Portal'ı kurarak işlemlerini sağlar.
- ç) İnternet tabanlı bir E-YİDEP sistemi kurarak işlemlerini sağlar.
- d) YİDEP hazırlama, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinde kullanılmak üzere karar destek araçları geliştirir.

İl iklim değişikliği koordinasyon kurulunun yapısı, görev ve yetkileri

MADDE 10- (1) İl İDKK, vali başkanlığında; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının, Kültür ve Turizm Bakanlığının, Milli Eğitim Bakanlığının, Sağlık Bakanlığının, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının, Tarım ve Orman Bakanlığının, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının, Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün, İller Bankası Anonim Şirketinin, Kalkınma Ajanslarının, varsa Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığının, Karayolları Genel Müdürlüğünün, Meteoroloji Genel Müdürlüğünün, Orman Genel Müdürlüğünün, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğünün, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının varsa il veya bölge teşkilat müdürleri ile büyükşehirlerde büyükşehir belediye başkanı ve ilçe belediye başkanları, diğer illerde il ve ilçe belediye başkanları, il özel idaresi genel sekreteri, ticaret ve sanayi odaları başkanları ve konusuna göre valinin daveti ile çağrılacak meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin karar alma yetkisini haiz temsilcilerinden oluşur. Bu fıkrada sayılan bakanlıkların il veya bölge teşkilatının bulunmaması halinde, bu bakanlıklar, kendileri ya da bağlı veya ilgili kuruluşları aracılığı ile; birden fazla bağlı ve ilgili kuruluşun bulunması durumunda toplantı gündemine göre konu ile ilgisi olan kuruluş aracılığı ile temsil edilmek üzere vali tarafından davet edilir.

(2) Vali tarafından gerekli görülmesi halinde kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör temsilcileri ile uzman kişiler de toplantılara oy hakkı olmaksızın davet edilir.

(3) İl İDKK'nin birinci fıkrada belirtilen üyelerle toplanması esastır. Üyelerin herhangi birinin toplantıya katılamaması durumunda, üye tarafından yetkilendirilen karar alma yetkisini haiz kişi toplantıya katılır.

(4) İl İDKK'nin sekretaryasını Bakanlığın taşra teşkilatı yürütür.

(5) İl İDKK altında, görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere bakanlıkların, kamu kurum ve kuruluşlarının, akademik kurumların, meslek kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının, özel sektör kuruluşlarının ildeki temsilcileri ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile çalışma grupları oluşturulabilir.

(6) Toplantı yeri, tarihi ve gündemi vali tarafından belirlenir ve sekretarya tarafından toplantıdan önce üyelere resmî yazı ile bildirilir. Toplantılar çevrimiçi olarak da gerçekleştirilebilir.

(7) İl İDKK, üye tamsayısının en az üçte iki çoğunluğu ile toplanır. Toplantı kararları açık oylama ile üye tam sayısının en az üçte iki çoğunluğuyla alınır. Kararlara olumsuz oy veren üyeler ve muhalefet şerhleri karar tutanağında belirtilir.

(8) İl İDKK, sunulan YİDEP taslağını değerlendirir ve nihai hale gelen YİDEP'i 7 nci maddenin ikinci fıkrası uyarınca karara bağlar.

(9) İl İDKK, yıllık periyotlarla eylem planlarının gerçekleşme durumunu izlemek ve değerlendirmek üzere yılda en az bir kez toplanır. Eylemlerin uygulanmasındaki sorunlara ilişkin gerekli önlemlerin alınmasını sağlar ya da gerekli yönlendirmeleri yapar. Bir sonraki dönem için hazırlanacak olan YİDEP'e yönelik tavsiyelerde bulunur. Bu değerlendirmelere ilişkin olarak sekreteryaya tarafından teknik kılavuza göre her yıl değerlendirme raporu hazırlanır, hazırlanan rapor 31 Ekim tarihine kadar E-YİDEP'e girilir ve kamuoyu ile paylaşılmak üzere İklim Portal'a yüklenir.

(10) İl İDKK, YİDEP hazırlık sürecinde YİDEP'in karara bağlanması için yılda en az bir kez toplanır. Toplantı tarihi, toplantıdan en az bir ay önce sekreteryaya tarafından İl İDKK üyelerine bildirilir.

(11) İl İDKK, ihtiyaç olması halinde iklim değişikliği ile ilişkili farklı gündemle toplanabilir.

(12) Her ilde bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olmayacak şekilde İl İDKK çalışma usulü belirlenebilir.

Valinin görev ve yetkileri

MADDE 11- (1) Vali;

a) YİDEP'in büyükşehirlerde büyükşehir belediyesi, diğer illerde il belediyesi ve il özel idaresi tarafından ve ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde hazırlanması için gereken koordinasyonu sağlar.

b) İl İDKK'ye başkanlık eder ve 10 uncu madde kapsamındaki görevlerini yerine getirir.

c) Karara bağlanan YİDEP kapsamındaki eylemleri öngörülen süreler dâhilinde uygulanması amacıyla sorumlu tüm kurum ve kuruluşlara bildirir.

Büyükşehir belediyesinin görev ve yetkileri

MADDE 12- (1) Büyükşehir belediyesi;

a) Başkanlık tarafından hazırlanan teknik kılavuza uygun olarak, ilçe belediyeleri dâhil tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla vali koordinasyonu ile sağlanacak iş birliği içinde, il sınırlarını kapsayan bütüncül bir YİDEP hazırlar veya hazırlatır.

b) Taslak YİDEP'i değerlendirilmek üzere İl İDKK'ye sunar. İl İDKK tarafından eklenmesi, çıkarılması veya değiştirilmesi gereken hususların tespit edilmesi halinde gerekli düzenlemeleri İl İDKK tarafından belirtilen süre içerisinde yapar veya yaptırır. Nihai hale gelen YİDEP'i karara bağlamak üzere İl İDKK'ye sunar.

c) İl İDKK tarafından karara bağlanan YİDEP'i E-YİDEP'e girer ve kamuoyu ile paylaşılmak üzere İklim Portal'a yükler.

ç) İklim risk değerlendirmesine ilişkin verileri toplayarak E-YİDEP'e girer veya diğer kurum/kuruluşlar tarafından girilmesini sağlar.

d) İki önceki yılın il sera gazı envanterini hazırlayarak E-YİDEP'e girer.

e) YİDEP'in uygulanmasına ilişkin izlemeyi yapar, eylemlerin gerçekleşme durumunu ve buna ilişkin izleme sonuçlarını E-YİDEP'e girer ve İl İDKK'ye sunar.

f) YİDEP'te sorumlu olduğu eylemleri uygular.

g) Planlama, yatırım ve uygulama süreçlerinde, görev ve yetki alanları çerçevesinde YİDEP'te yer alan eylemleri dikkate alır.

İl belediyesi ve il özel idaresinin görev ve yetkileri

MADDE 13- (1) İl belediyesi;

a) İl özel idaresi ile birlikte, Başkanlık tarafından hazırlanan teknik kılavuza uygun olarak, ilçe belediyeleri dâhil tüm ilgili kurum ve kuruluşlarla vali koordinasyonu ile sağlanacak iş birliği içinde, il sınırlarını kapsayan bütüncül bir YİDEP hazırlar veya hazırlatır.

b) Taslak YİDEP'i değerlendirilmek üzere İl İDKK'ye sunar. İl İDKK tarafından eklenmesi, çıkarılması veya değiştirilmesi gereken hususların tespit edilmesi halinde gerekli düzenlemeleri İl İDKK tarafından belirtilen süre içerisinde yapar veya yaptırır. Nihai hale gelen YİDEP'i karara bağlamak üzere İl İDKK'ye sunar.

c) İl İDKK tarafından karara bağlanan YİDEP'i E-YİDEP'e girer ve kamuoyu ile paylaşılmak üzere İklim Portal'a yükler.

ç) İklim risk değerlendirmesine ilişkin verileri il özel idaresi ile birlikte toplayarak E-YİDEP'e girer veya diğer kurum/kuruluşlar tarafından girilmesini sağlar.

d) İl sera gazı envanterinde kullanılacak verileri il özel idaresi ile birlikte toplayarak iki önceki yılın il sera gazı envanterini hazırlar ve E-YİDEP'e girer.

e) YİDEP'in uygulanmasına ilişkin izlemeyi yapar, eylemlerin gerçekleşme durumunu ve buna ilişkin izleme sonuçlarını E-YİDEP'e girer ve İl İDKK'ye sunar.

(2) İl Belediyesi ve İl Özel İdaresi;

a) YİDEP'te sorumlu olduğu eylemleri uygular.

b) Planlama, yatırım ve uygulama süreçlerinde, görev ve yetki alanları çerçevesinde YİDEP'te yer alan eylemleri dikkate alır.

Kurum ve kuruluşların görevleri

MADDE 14- (1) İlde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar;

a) Planlama, yatırım ve uygulama süreçlerinde, görev ve yetki alanları çerçevesinde YİDEP'te yer alan eylemleri dikkate alır.

b) Valinin davetiyle YİDEP hazırlık ve ilgili İl İDKK toplantılarına katılır, YİDEP eylemleri belirlenirken eylem önerilerinde bulunur, YİDEP eylemlerine ilişkin olarak görev ve sorumlulukları dâhilinde görüş verir.

c) YİDEP'te sorumlu olduğu eylemleri uygular.

(2) 7552 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca, YİDEP'in hazırlanması veya izlenmesi süreçlerinde, ilgili kurum ve kuruluşlar kendilerinden talep edilen belge, bilgi ve veriyi ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde paylaşır, gerektiğinde E-YİDEP'e girer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 31/12/2026 tarihine kadar her ilde İl İDKK kurulur.

(2) Yapılacak ilk YİDEP'in 2028-2032 yıllarını kapsaması ve İl İDKK tarafından 31/12/2027 tarihine kadar karara bağlanması gerekir. Gerekli görüldüğü takdirde Bakanlık bu süreyi bir yıla kadar uzatmaya yetkilidir.

(3) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce il ölçeğinde iklim değişikliği ile ilgili eylem planı bulunan illerde, söz konusu planların bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilmesi ve ikinci fıkrada belirtilen süre içerisinde YİDEP'lerin hazırlanması gerekir.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı yürütür.